

**MUNI
PED**

Lidská práva v ČR

Ing. Nikola Straková

Lidská práva v ČR

- zakotvení Lidských práv pomocí 2 ústavních zákonů
 1. zák. č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky (účinnost od 1.1.1993)
 2. zák.č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobodmají stejnou právní váhu, tedy nejvyšší právní norma, společně tvoří ústavní pořádek ČR
- Rada vlády pro lidská práva
- Zmocněnec vlády pro lidská práva
 - Pro vnitřní aspekt lidských práv
- Ministerstvo zahraničních věcí (odbor lidských práv)
 - Za vnější aspekt lidských práva
- Ombudsman (oficiálně veřejný ochránce práv)

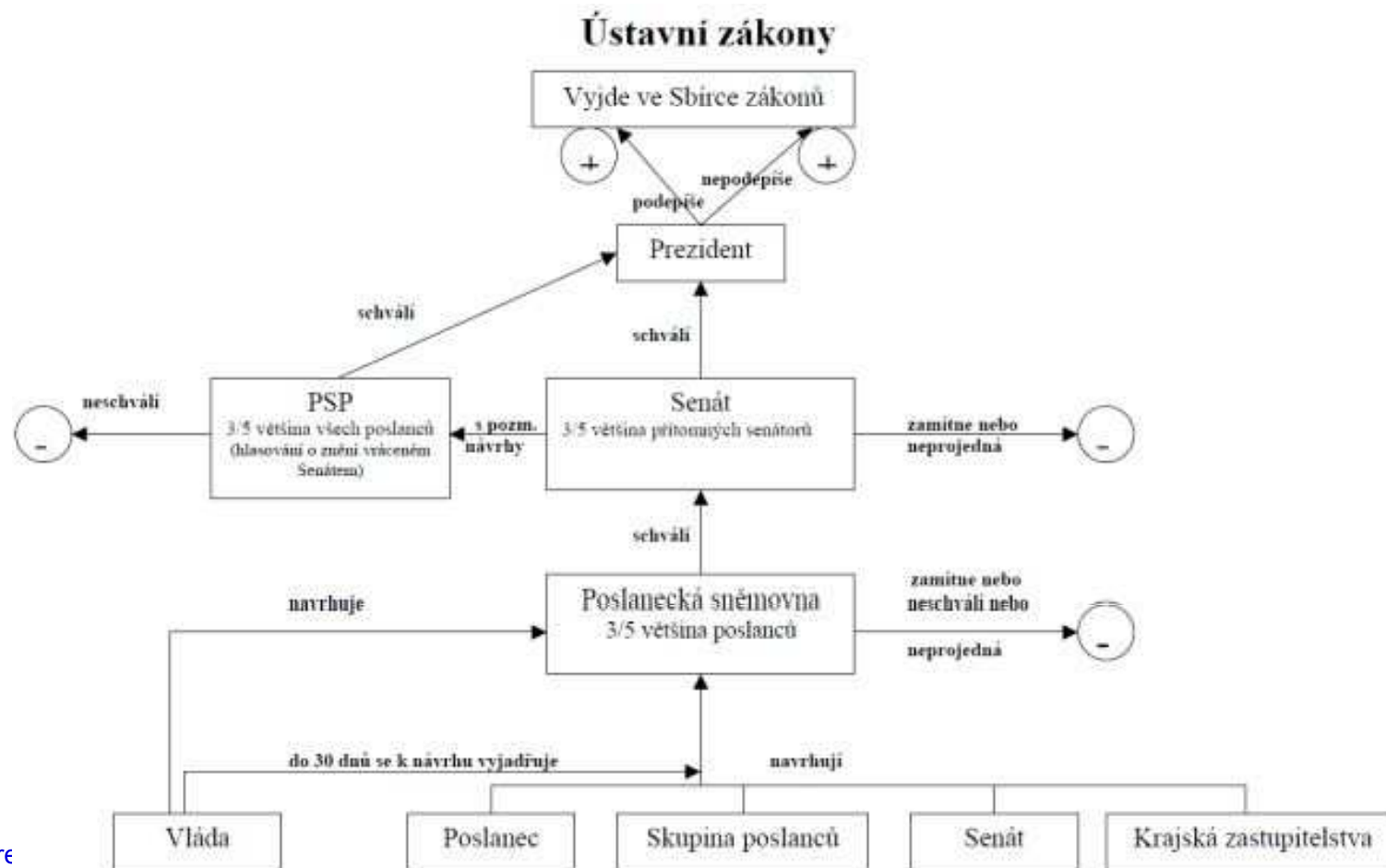
Listina základních práv a svobod

- v ústavě se nachází články z oblasti lidských práv (např.: čl. 96 odst. 1, čl. 102 odst. 1), ale hlavní úprava lidských práv se nachází v Listině
- inspirační zdroj: Všeobecná deklarace lidských práv (OSN, 1948)
- přijata ve stejném znění, v jakém platila již z doby České a Slovenské federativní republiky
- Autor: Česká národní rada, Schváleno 16. 12. 1992, Platnost: 28. 12. 1992, Účinnost: 28. 12. 1992
- 6 hlav, které označují určitou právní oblast a každá hlava se dělí na články, popřípadě oddíly

Novely Listiny základních práv a svobod

- LZPS lze měnit přijetím ústavního zákona
- ÚSTAVNÍ ZÁKON ze dne 21. července 2021,
 - kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
 - Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky: **V čl. 6 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky, se na konci odstavce 4 doplňuje věta „Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“.**
- ÚSTAVNÍ ZÁKON ze dne 12. června 1998,
 - kterým se mění Listina základních práv a svobod,
 - Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky: Listina základních práv a svobod, vyhlášená usnesením Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky, se mění **takto: V čl. 8 odst. 3 větě druhé se číslovka "24" nahrazuje číslovkou "48".**
 - Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1999.

Schéma ústavodárného procesu

5 Definujte zápatí - název pre

Rada vlády pro lidská práva

- je poradním orgánem vlády České republiky pro otázky ochrany lidských práv a základních svobod
- sleduje dodržování a naplňování Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod
- sleduje vnitrostátní plnění mezinárodních závazků ČR
 - [Mezinárodního paktu o občanských a politických právech](#)
 - [Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech](#)
 - [Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod](#)
 - [Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace,](#)
 - [Úmluvy o právech dítěte](#)
 - [Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání](#)
 - [Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání](#)

Zmocněnkyně vlády pro lidská práva

- s účinností od 11. května 2022 se stala:

Mgr. Klára Šimáčková Laurenčíková

- spolupracuje se sekretariátem Rady vlády pro lidská práva
- spolupracuje a intenzivně komunikuje s:
 - orgány veřejné správy (státní správy i samosprávy),
 - nevládními neziskovými organizacemi
 - a odborníky na problematiku ochrany lidských práv a integrace romské menšiny do společnosti

Petr Fiala a Klára Laurenčíková k Mezinárodnímu dni lidských práv

[VIDEO](#)

Agenda zmocněnkyně vlády pro lidská práva

- Lidská práva
- Romská menšina
- Národnostní menšiny
- Neziskové organizace
- Zdravotně postižení
- Sociální začleňování
- Rovnost žen a mužů

Aktuální agenda

- ratifikace **Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí neboli Istanbulské úmluvy**
- reakce na **univerzální periodický přezkum lidskoprávní situace v ČR (UPR) Organizací spojených národů (OSN)**

Univerzální periodický přezkum lidskoprávní situace v ČR

- **pozitivní nálezy:** proměna školské legislativy a rozvinutí inkluzivního vzdělávání, uctění romských obětí holocaustu, zákaz umístění dětí pod tři roky do ústavních zařízení a Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 až 2030, přijetí zákona o odškodnění nuceně sterilizovaných romských žen, pomoc ukrajinským uprchlíkům a národní akční plány na podporu lidských práv
- **doporučení na zlepšení:** vymýcení diskriminace a nenávistných projevů vůči menšinám obzvláště pak Romům a migrantům, dále pak na ochranu žen před násilím, včetně ratifikace tzv. Istanbulské úmluvy a zlepšení odškodňování za nezákonné sterilizace, participaci žen, uzákonění stejnopohlavních sňatků či pomoc uprchlíkům a žadatelům o azyl. Další častá doporučení směřovala na ustanovení národní lidskoprávní instituce a posílení role ombudsmana. Několikrát také zazněly požadavky na změnu trestní definice znásilnění.
- **Situace v ČR** byla posuzována v letech **2008, 2012 a 2017**. Čtvrtý přezkum se uskutečnil v roce **2023**.
- ČR patří k zemím, které jsou v UPR **nejaktivnější**

Ministerstvo zahraničních věcí (odbor lidských práv)

- Podílí se na koordinaci zahraniční politiky ČR v oblasti rozvoje lidských práv a podpory demokracie ve světě
- Vydává **konceptci podpory lidských práv a transformační spolupráce**
 - Cílem koncepce je definovat úkol a roli podpory lidských práv a transformační spolupráce v kontextu české zahraniční politiky
- Spolupracuje s mezinárodními organizacemi
 - Organizace spojených národů (OSN)
 - Rada Evropy (RE)
 - Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)
- Zabývá se problematikou mezinárodních smluv
 - Všeobecná deklarace lidských práv
 - Evropská úmluva o ochraně lidských práv
 - Listina základních práv Evropské unie

Program transformační spolupráce

- využívá specifické zkušenosti ČR s procesem společenské transformace, budováním demokracie, jakož i nenásilným odporem proti totalitnímu režimu, který zahájení demokratizace předcházela
- Pro země, kterou jsou nám kulturně, geograficky, historicky nebo jinak blízké (ale nejen pro ně)
- Prioritní země:
 - Arménie, Barma/Myanmar, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Srbsko, Ukrajina

ČR v Radě OSN pro lidská práva

- na období let 2019 až 2021
- Pro ČR = ocenění svých aktivit v oblasti lidských práv a za závazek pokračovat v této politice i nadále

Nevládní organizace z oblasti lidských práv

- Amnesty International v České republice
- Human Rights Watch
- Nadace Člověk v tísni
- Český helsinský výbor
- Romské nadace
- Organizace pro pomoc uprchlíkům
- Poradna pro občanství, občanská a lidská práva
- Společnost pro ochranu náboženské svobody

– Český helsinský výbor

- sledování zákonodárné činnosti, monitoring stavu lidských práv,
- poradenství, diskuze a semináře k lidským právům, informační činnost
- helcom.cz

– Člověk v tísni

- podpora rozvoje občanské společnosti, vzdělávací projekty,
- projekt „Jeden svět na školách“,
- humanitární projekty
- www.clovekvtisni.cz

– Amnesty International

- kampaně za dodržování lidských práv
- www.amnesty.cz

– Liga lidských práv

- monitoring a analýzy situace v oblasti LP,
- informování veřejnosti
pomoc klientům, vzdělávání
- www.llp.cz

– Křesťanská mezinárodní

solidarita

- nadkonfesijní organizace pro lidská práva
- pomoc obětem náboženských represí, dětem a obětem katastrof
- www.csi-cr.cz

Dětská práva

– Sdružení zastánců dětských práv ČR

- práva dětí
- vzdělávací programy pro školy
- dci.jeja.cz

– UNICEF Česká republika

- mezinárodní organizace na podporu práv dětí
- pomoc dětem v nouzi
- pomoc dětem při katastrofách
- www.unicef.cz

Práva menšin

– Sdružení pro integraci a migraci

- právní asistence pro cizince, psycho-sociální asistence, SOS linka pro cizince
- www.migrace.com

– Centrum pro integraci cizinců

- poradenství, pomoc při jednání s úřady, pomoc při hledání bydlení a zaměstnání
- www.cicpraha.org

– Slovo 21

- boj proti rasismu a xenofobii, ochrana lidských práv, podpora vzdělávání Romů, integrace
- www.slovo21.cz

– Multikulturní centrum Praha

- vzdělávací projekty, knihovna, infocentrum pořady pro veřejnost, publikace, výzkum, klub „Multikulti“
- www.mkc.cz

– Poradna pro občanství, občanská a lidská práva

- diskriminace a rovné příležitosti, sanace rodin, bezplatná právní pomoc, státní občanství a program migrace, internetový portál diskriminace.cz
- www.poradna-prava.cz

Další

– Domácí násilí

– Obchodování s lidmi

– Týrání a zneužívání dětí

– Uprchlictví

– Národnostní menšiny

– Rada vlády pro národnostní menšiny

– Xenofobie a rasismus

– Zdravotní handicapy

– Tělesné postižení

– Zrakové postižení

– Sluchové postižení

– Mentální postižení

– Vládní výbor pro zdravotně postižené občany

– Rovné příležitosti žen a mužů

– Rada vlády ČR pro rovné příležitosti žen a mužů

– Český helsinský výbor

– Portál „Rovné šance“

– Fórum 50 %

– Česká ženská lobby

– Gender Studies, o.p.s.

– Práva seniorů

– Český helsinský výbor

– Domov Sue Ryder

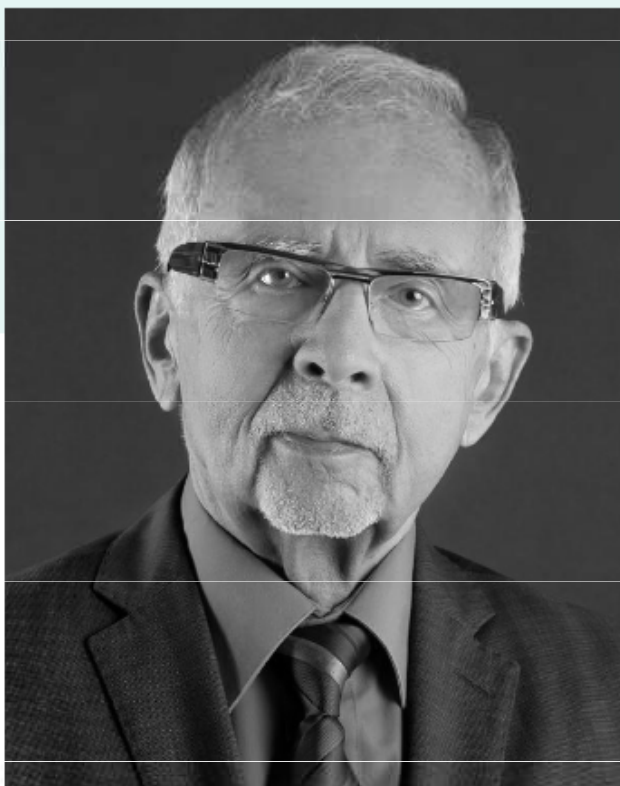
– Práva homosexuálů

– Výbor pro sexuální menšiny

– Občanské sdružení Code004

Ombudsman – veřejný ochránce práv

- chrání osoby před jednáním úřadů a dalších institucí,
 - pokud je toto jednání v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu, nebo jsou úřady nečinné
- Ombudsman také chrání lidi před:
 - diskriminací, provádí návštěvy zařízení, kde jsou lidé omezeni na svobodě, a snaží se bránit špatnému zacházení a rovněž monitoruje práva lidí s postižením.
- Zákon o veřejném ochránci práv
- je volen Poslaneckou sněmovnou na funkční období 6 let
- Sídlem ochránce je Brno

JUDr. Stanislav Křeček

Veřejný ochránce práv

JUDr. Vít Alexander Schorm

Zástupce veřejného ochránce práv

Působnost ochránce

- Dohled nad omezováním osobní svobody
- Justice, migrace, finance
- Monitorování práv lidí s postižením
- Rodina, zdravotnictví a práce
- Rovné zacházení a diskriminace
- Sociální zabezpečení
- Stavební řád a životní prostředí
- Veřejný pořádek

Na kávu s ombudsmanem

- Podcasty
- [1.díl - O práci ombudsmana](#)

Činnost ochránce

Ochránce jedná

- a) na základě podnětu fyzické nebo právnické osoby jemu adresovaného,
- b) na základě podnětu adresovaného poslanci nebo senátorovi, který jej ochránci postoupil,
- c) na základě podnětu adresovaného některé z komor Parlamentu, která jej ochránci postoupila, anebo
- d) z vlastní iniciativy.

Činnost ochránce

- Každý má právo obrátit se s písemným podnětem na ochránce ve věci, která patří do jeho působnosti
- Pokud ochránce podnět neodloží nebo nepostupuje, zahájí šetření a písemně o tom stěžovatele vyrozumí.
- Ochránce je oprávněn s vědomím vedoucích úřadů, a to i bez předchozího upozornění, vstupovat do všech prostor úřadů a provádět šetření. (nahlížet do spisů, klást otázky, rozmlouvat...)

Příklady stížností řešených ombudsmanem

- Pečuji o nemocnou maminku, je nemohoucí a potřebuje celodenní péči. Požádal jsme pro ni o příspěvek na péči, ale úřad práce jí ho přiznal jen v nejnižší možné výši. Odvolání nepomohlo, obrátil jsem se proto na ombudsmana. Ten zjistil, že úřady postupovaly špatně a požádal ministra práce a sociálních věcí, aby případ maminky znovu posoudil. Nakonec byl příspěvek zvýšen a vyplacen zpětně.

pan Petr

- Po opravě chodníku v obci nám začalo zatékat do garáže. Jednání s městem nikam nevedlo, tak jsem se obrátila na ombudsmana. Poradil nám a pomohl situaci rychle vyřešit. Město nakonec postavilo žlaby, které vodu odvádí mimo naši garáž.

paní Martina

- Díky ombudsmanovi mám konečně správně vyměřený invalidní důchod. Před jeho zásahem úřady nezohlednily, jak dlouho jsem vážně nemocná, a proto jsem dostávala míň peněz.

paní Františka

- Když jsem měl problémy s dluhy a exekucí, obrátil jsem se na ombudsmana. Vysvětlil mi sice, že nemá pravomoc moje problémy řešit, ale přesto mi moc pomohl. Poradil mi, jak mám postupovat, na koho se mám obrátit.

Příklady stížností řešených ombudsmanem

- Požádal jsem v práci o zkrácení úvazku, abych mohl vydělávat a zároveň se starat o děti. Přestože to situace v zaměstnání umožňovala, šéf mi úvazek nezkrátil. Obrátil jsem se na ombudsmana, který vše prověřil a zjistil, že jde o diskriminaci. Díky tomu jsme se se zaměstnavatelem dohodli a zkrácený úvazek jsem dostal, protože na něj mám právo.

pan Josef

- Město nám nechtělo pronajmout byt, protože jsme Romové. Přišlo mi to nespravedlivé, protože nemáme dluhy, pracujeme, jsme normální nájemníci. Podala jsem proto podnět ombudsmanovi. Díky jeho pomoci jsme byt získali a navíc se město poučilo, že se má k Romům chovat jako ke komukoli jinému.

paní Věra

- Je mi 71 let, jsem sice v důchodu, ale dál úspěšně podnikám a jsem aktivní. S manželkou jsme se chystali do zahraničí s tím, že si tam vypůjčíme auto a budeme cestovat. Půjčovna aut vyžaduje jako garanci kreditní kartu, ale tu mi banka u nás odmítla poskytnout, protože je mi nad 70 let. Obrátil jsem se na ombudsmana, který upozornil banku, že jde o diskriminaci. Banka změnila názor a dnes vydává kreditku i starším klientům.

– více na <https://www.ochrance.cz/>